

**Jordi
Sebastià**
**Quadern de
l'Europa trista**

edicions
bromera

CAMÍ DE LES EUROPEES

Plovia aquella nit de diumenge a Russafa. Discretament, em vaig escapolar un moment de l'ambient carregat i de la gatzara que regnava en aquella discoteca, club o no sé ben bé què, que havíem escollit per celebrar la nit electoral. Al carrer, sota una pluja molt fina em va vindre al cap Ar-Russafí. Podria dir que vaig recordar alguns dels seus versos, de poeta decadent i nostàlgic de la seua València perduda i evocada, plena de jardins i altres delícies; però no seria cert, només em va vindre al cap boirosament la seua figura llunyana. Algú va eixir al carrer per reclamar-me, m'estaven esperant dins per fer declaracions, perquè els recomptes de vots ja eren gairebé definitius i els resultats es confirmaven: la nostra llista havia obtingut un eurodiputat; i era jo. Vaig deixar arrere la pluja i la poesia i em vaig endinsar entre aplaudiments, crits i alguna llàgrima d'emoció.

Plenament justificada, perquè en aquella campanya electoral les enquestes ens havien donat fins al darrer dia entre un i zero representants; i la diferència era vital. Les eleccions europees, hi coincidien tots els *analistes*, no eren les nostres. Compromís podia arribar a tindre una certa importància al País Valencià però difícilment

semblaria a la ciutadania un instrument polític útil en una instància tan llunyana com el Parlament Europeu (PE). I no obstant això, les percepcions durant tot el procés electoral eren absolutament contràries, semblava que per primera vegada ens havíem desempallegat del pessimisme crònic d'aquell diagnòstic. Tant en el procés d'eleccions primàries per escollir els candidats com durant la campanya, els nostres actes estaven plens a vessar de militants i simpatitzants eufòrics i plens d'energia. *A priori*, ho teníem tot en contra, i no obstant això...

Per unir forces i fer front a la dificultat que ens representava que l'estat espanyol siga una única circumscripció a les eleccions europees, Compromís encapçalava la coalició Primavera Europea, composta per Equo, la Chunta Aragonesista, el Partido Castellano, Por un Mundo Más Justo, Democracia Participa, Socialistas Independientes de Extremadura i la Coalición Caballas de Ceuta. Un conjunt molt heterogeni de forces que no obstant això compartien el desig d'una Unió Europea diferent, que atenguera les urgències socials de molts dels seus ciutadans, que respectara la diversitat dels seus pobles i que optara de forma decidida per un model econòmic sostenible. I tot això calia fer-ho implicant la ciutadania, de forma transparent i oberta, posant remeis als greus dèficits democràtics que tenen les institucions europees.

I amb aquell desig, que no era poc, ens vam llançar a l'arena electoral, oblidats pels mitjans de comunicació,

que només en els dies finals ens van concedir una mínima atenció, i animats per la calor entusiasta dels nostres seguidors, que havien decidit que les enquestes i les sentències dictades pels opinadors més venerables no els afectaven. I va funcionar; Primavera Europea, una marca desconeguda carregada d'optimisme, va obtenir més de 300.000 vots i va aconseguir colar el seu cap de llista en l'Eurocambra. Era només un dels 54 eurodiputats a què l'estat espanyol té dret, però la força simbòlica d'haver-lo tret era determinant; per a Compromís, que mirava ja a les pròximes eleccions locals i autonòmiques amb la idea de posar fi als anys nefastos de govern del PP, aquelles eleccions europees eren la millor forma d'anunciar que el canvi era possible.

I ara tocava copsar Europa. Evidentment, les institucions europees, amb la seua complexitat i els seus equilibris, força inestables com comprovaria molt prompte, entre l'afany pragmàtic d'aprofundir la unitat i les reticències fortíssimes a cedir les competències de les velles màquines dels estats-nació, però també una idea d'Europa que anara més enllà de la praxi purament administrativa i que intentara explicar què vol dir això de la ciutadania europea. Escriu Joan Francesc Mira, un dels meus referents cívics i intel·lectuals ineludibles, que la seua Europa és l'«Europa del gòtic», amb tot el que això implica; universitats antigues, renaixement, humanisme, i després il·lustració, moviments de revolta i democràcies de molt distinta qualitat. Aquesta Europa, sens dubte

molt més nostra, deixa fora molts dels territoris que ara són Unió Europea, incorporats a corre-cuita per ampliar el projecte polític, i sobretot econòmic, cap als països que escapaven de l'òrbita soviètica... fora queden els territoris de l'òrbita ortodoxa, i per tant fora queda també Grècia. I no és la Grècia clàssica el referent d'aquella democràcia que considerem una de les *essències* d'Europa? Però potser, com recorda Mira, entre l'Atenes de Pèricles i la Grècia actual han passat massa coses perquè aquell lligam no siga més que sentimental. És evident que no hi ha una única Europa i que el que més ha caracteritzat els territoris que, d'una forma o una altra, en formen part és la facilitat per convertir-se en camp de les batalles més terribles. Amb una mirada històrica neutral, Europa és bàsicament l'enorme escenari d'una guerra quasi permanent, el decorat de fons de les crueltats més terribles de la humanitat... i és contra això que va nàixer la Unió Europea.

Calia recordar-ho i tindre-ho ben present, cada vegada que vinguera la temptació de llançar-ho tot per la borda, de recórrer a l'eixida fàcil de blasmar el projecte de la Unió i demanar-ne la dissolució, perquè les conseqüències devastadores de la divisió encara estaven ben presents.

Tot això m'anava pel cap mentre volava per primera vegada en ma vida cap a Brussel·les. Malgrat que el Parlament no es formaria oficialment fins a la primera sessió, el mes de juliol, abans calia fer tota una sèrie de

tràmits administratius, conformar els grups parlamentaris i negociar els membres dels comitès de les diferents àrees i de les delegacions internacionals, una tasca intensa que exigia moltes hores de reunions. A Brussel·les m'esperava una pluja pertinaç que prompte assumiria com a habitual. Vaig compartir un taxi amb Marina Albiol, eurodiputada per Izquierda Unida que també s'estrenava en el càrrec. El fet de ser valencians ens faria coincidir en avions, aeroports i trens de forma sistemàtica, en una espècie de litúrgia de viatge compartida.

La seu del Parlament Europeu a Brussel·les és una mola imponent de diversos edificis interconnectats recoberts de vidre i acer, és aquella classe d'arquitectura funcional i a la vegada ostentosa que sembla una marca imprescindible per a qualsevol construcció contemporània que vulga simbolitzar el poder. Comparat amb el poc que havia pogut veure de la ciutat, amb molts espais verds i uns edificis no gaire alts i d'aparença polida i discreta, el contrast era gran. Marina es va acomiadar i es va endinsar per reunir-se amb els seus companys. Els diputats escollits a les anteriors eleccions encara ho eren, així que, tant si repetien com si no, feien de cicerones per als nouvinguts. El problema era que jo no tenia cap company a qui dirigir-me. Nosaltres érem totalment nous. Afortunadament, l'oficina d'Ana Miranda, del Bloque Nacionalista Galego i Iñaki Irazabalbeitia, d'Aralar, s'havia oferit a ajudar-nos en aquells primers moments. Havíem quedat que telefonaria a Ana en arribar, ho vaig

fer... però no em va contestar. Sota la pluja, que ara queia amb virulència, mal protegit amb un paraigua que es revelava ben feble i aferrat a la maleta davant la immensa porta de l'esplanada principal del Parlament, em vaig sentir totalment desemparat. Per sort, van ser només uns instants, llarguíssims. En lloc de contestar-me, Ana havia preferit baixar directament a buscar-me. La vaig abraçar efusivament i junts vam entrar al laberint.

Els primers dies van estar dedicats a les terribles gestions administratives, calia sobretot identificar-se i obtenir l'acreditació, el *badge*, imprescindible per poder entrar i circular per l'edifici. Aquella targeta que penja del coll distingeix el seu portador i l'acredita per poder accedir segons a quins espais i serveis. No totes són iguals, la meua, la del MEP (*Member of the European Parliament*), obria totes les portes i assegurava atenció privilegiada per part de tots els subalterns; en un espai totalment classificat per categories, jo em trobava en la més alta. Prompte vaig poder comprovar com el tracte que rebia en alguns llocs canviava només en pegar-li la volta a la targeta i amagar o exhibir la meua condició de MEP.

Els diputats han d'adscriure's a algun dels grups parlamentaris, segons els ideals o programes dels partits que representen, si no ho fan es quedaran entre els anomenats «no inscrits», un veritable calaix de sastre que en la pràctica equival a la marginació. Les condicions per poder constituir un grup són dues: tindre més de 25 eurodiputats, i que representen almenys 7 estats membres. Els

grups reben finançament del Parlament segons les seues dimensions, i també segons la seua magnitud disposaran de més o menys temps d'intervenció en els debats, un veritable tresor mesurat al segon en aquesta cambra immensa de 751 membres. Amb el pressupost, els grups parlamentaris poden contractar personal que ajudarà els diputats a preparar i seguir els assumptes que tractaran, i fer actes públics que els permetran guanyar visibilitat. Durant aquells primers dies hi ha, doncs, un moviment frenètic per agrupar-se, especialment per part d'aquelles formacions que no tenen molt clar si podran complir les dues condicions i necessiten a tota costa *pescar* diputats. No cal dir que els membres de països amb menys diputats, que tenen només sis representants, són molt requerits: tindre un representant maltés o un xipriota en les teues files és molt més complicat que no tindre'n un alemany o un italià. Almenys en això jo no tenia problemes. Alguns dels partits que conformaven Primavera Europea, com el Bloc Nacionalista Valencià, un dels integrants de Compromís, o la Chunta Aragonesista, pertanyen al partit europeu Aliança Lliure Europea (ALE), i un altre, Equo, pertany al Partit Verd Europeu. A l'Eurocambra, aquests dos partits, juntament amb alguns independents, ja havien format grup la legislatura anterior, Verds-ALE, i pretenien tornar a fer-ho, de manera que jo m'hi sumava de manera natural.

Per a alguns altres, les coses eren més complicades. Els partits d'extrema dreta, comandats pel Front Nacional

francés, i els euròfobs, dirigits per l'UKIP (Partit de la Independència del Regne Unit), que havien sigut els partits més votats als seus respectius països, buscaven com poder formar grup però no volien unir-se. Nigel Farage, el líder populista britànic que havia obtingut un gran èxit electoral amb la promesa –que després esdevindria realitat– de traure el Regne Unit de la Unió Europea, no volia barrejar el seu projecte amb la imatge ultra de l'FN. Les deplorables declaracions antijueves del referent de l'FN, Jean-Marie Le Pen, que feia poc havia dit que l'holocaust era una «anècdota» històrica, no li convenien en absolut. Ambdós blocs tenien un nombre suficient de diputats però no de països per poder formar grup parlamentari i tractaven de seduir el major nombre possible d'indecisos de l'òrbita euroescèptica. La sorpresa va arribar de la mà del Moviment 5 Estrelles italià, el partit impulsat pel comediant Beppe Grillo, que també havia resultat guanyador al seu país. Els 5 Stelle no es trobaven còmodes enlloc. El seu missatge populista –nosaltres som el poble de veritat–, barreja propostes antieuropeistes, ecologistes, molt progressistes quant a la protecció social però molt conservadores pel que fa a altres assumptes com els drets dels col·lectius LGTBI (lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals i intersexuals). En un primer moment, els seus 17 eurodiputats van aproximar-se al nostre grup, esgrimint la seua ferma convicció ecologista però els responsables dels Verds europeus no els van acceptar, i això que tindre de colp 17 membres

més era tota una temptació. Finalment, els de Grillo van pactar un matrimoni d'interés amb l'UKIP de Farage. Constituirien un grup purament instrumental, amb el nom pompós d'Europa de la Llibertat i la Democràcia Directa, on cadascú tindria plena independència per a votar. El grup no va durar molt perquè una diputada letona el va abandonar al cap de pocs mesos de formar-se –casualment després que els grups majoritaris la premiaren amb la presidència d'una delegació internacional–, però va reaccionar ràpidament per refer-se i va fitxar un diputat polonés del partit Korwin, un individu que no tenia cap problema a afirmar que les dones no haurien de tindre dret al vot perquè són més febles, més ineficaces i menys intel·ligents que els homes...

Si en algun moment havia tingut alguna idea naïf de la política europea, aquells moviments oportunistes i la constatació de la indecència d'alguns dels meus *col·legues* me l'esborraven de colp. En altres grups, l'afany de créixer sense mirar gaire el currículum de les noves incorporacions estava provocant tensions enormes. L'Aliança dels Liberals i Demòcrates per Europa (ALDE) ja havia decidit que s'uniria als dos grups més nombrosos, el Partit Popular Europeu (PPE) i el dels Socialistes i Demòcrates (S&D), per constituir la Gran Coalició que governaria la Unió Europea i controlaria el Parlament Europeu. Junts, tots tres tenien una àmplia majoria amb més del 60 % dels escons però per repartir-se les quotes de poder esgotaven el temps per captar com més

adeptes millor. El grup més heterogeni, els dels liberals, va rebre la temptadora oferta d'acollir dues de les formacions que havien obtingut un resultat molt reeixit a Espanya, UPYD, que va passar d'un a quatre diputats, i Ciudadanos, que amb el seu pas a la política espanyola s'estrenava amb dos representants a l'Eurocambra. Però aquella suma resultava ben incòmoda per als altres dos membres més veterans de la *quota espanyola* d'ALDE. Izaskun Bilbao, del Partit Nacionalista Basc, i especialment Ramon Tremosa, un independent que tornava a representar Convergència Democràtica de Catalunya a Brussel·les, no compartien en absolut l'espanyolisme radical i l'anticatalanisme visceral dels nouvinguts. Esgrimiren la seua veterania i l'aval del treball rigorós que ambdós havien realitzat durant l'anterior legislatura per fer valdre la seua oposició a incorporar aquelles sigles al grup, però no serviren de res els seus arguments: sis diputats més eren molts per tindre en compte petites disputes domèstiques. No ha d'estranyar, doncs, que el logotip d'ALDE aparega patrocinant actes i documents en suport del procés independentista a Catalunya i també en d'altres reclamant la unitat indissoluble de la nació espanyola i la supressió de les autonomies...

El panorama en l'Eurocambra es completà, de moment, amb dos grups amb tradició; d'una banda, l'Esquerra Unida Europea (GUE, per les sigles en francès), i de l'altra, els Conservadors i Reformistes Europeus (ERC, per les sigles en anglés), un grup dominat pels

tories britànics, situat teòricament a la dreta del PP però molt més contundent en qüestions com la defensa dels drets humans, i moderadament euroescèptic.

Finalment, el Front National (FN), que comptava amb el suport dels italians de la Lliga Nord, no va poder formar grup abans de la primera sessió parlamentària. Podia haver-ho fet si haguera acceptat els ultres grecs d'Alba Daurada, però els caps rapats i les actituds violentes dels ultres hel·lens, donaven una imatge que els líders francesos volien evitar com fóra; preferiren esperar i prompte els arribà l'oportunitat. Quan a juny del 2015 l'UKIP va suspendre de militància una eurodiputada denunciada per un diari britànic per haver intentat que li reemborsaren diners amb factures de restaurant manipulades, Marine Le Pen, filla del fundador del partit i actual presidenta, no va dubtar a convidar-la i aconseguir així la setena nacionalitat que li mancava. Des d'aleshores l'extrema dreta europea té grup parlamentari, l'Europa de les Llibertat i les Nacions (EFN) i la presidenta de l'FN n'exerceix de portaveu en els grans debats europeus. Els seus discursos són sempre hàbils, amb la Unió Europea com a principal culpable, i dirigits al seu electorat possible, sempre molt pròxims a la problemàtica d'uns ciutadans empobrits que se senten abandonats per la «classe política». Provocadora i demagoga experta, Marine Le Pen exaspera els eurodiputats d'altres formacions que cauen sovint en la provocació fàcil i l'esbronquen, i la fan aparèixer així en el paper que vol interpretar: l'heroïna

de la resistència contra la conxorxa europea que està furtant la riquesa als francesos. La simbologia dels actes de record i homenatge dels líders de l'FN a Joana d'Arc no és innòcua. Per completar aquell canvi d'imatge, l'FN va anunciar poc després l'expulsió definitiva del fundador del partit i pare de Marine, Jean-Marie Le Pen, per haver fet aquelles declaracions racistes. Presència assegurada en els debats del Parlament Europeu, trencament definitiu amb el pare i emancipació d'aquella imatge ja vella i conflictiva, moderació en els discursos i exquisidesa en les formes —ara són els diputats de l'FN els esbroncats i no a l'inrevés com era el costum—... el canvi d'estratègia de l'extrema dreta francesa ha funcionat molt bé. Marine Le Pen va espantar Europa fa uns mesos en passar a la segona volta de les eleccions presidencials franceses; va perdre, però amb més d'un 33 % de vot es consolida com una gran esperança per a molts electors, una bona part dels quals havia votat abans opcions d'esquerres. Confiar que aquella derrota és definitiva seria d'una ingenuïtat irresponsable.